

Datum 2022-11-02
Diarienummer 0874/22

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
s.sof@regeringskansliet.se

Diarienummer S2022/02856

Göteborgs Stads remissyttrande – Promemorian Uppgiftsskyldighet för utförare inom socialtjänsten

Samlad bedömning

Göteborgs Stad välkomnar förslaget och tillstyrker med beaktande av nedan synpunkter.

4.1 En uppgiftsskyldighet bör regleras i socialtjänstlagen

Syftet med att införa den föreslagna bestämmelsen är bland annat att förbättra socialnämndernas möjligheter att följa upp, kvalitetssäkra och utvärdera sin verksamhet. Första stycket i bestämmelsen är formulerat enligt följande: ”Om en kommun har överlämnat åt en annan kommun eller åt någon som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet att utföra insatser eller andra uppgifter enligt denna lag, ska utföraren lämna ut uppgifter till den socialnämnd som ansvarar för insatsen eller uppgiften. Detsamma gäller om en annan kommunal eller gemensam nämnd utför insatser som har beslutats av socialnämnden.”

Förutsättningarna för uppgiftsutlämnande är något olika formulerat i bestämmelsens första och andra mening. Om utföraren är en annan kommunal nämnd är uppgiftsskyldigheten begränsad till situationer när nämnden utför beslutade insatser och omfattar inte situationer där uppdraget är att utföra andra uppgifter enligt socialtjänstlagen. Göteborgs Stad konstaterar att det saknas en beskrivning av orsaken till skillnaden och efterfrågar ett resonemang om avsikten med att uppgiftsskyldighetens räckvidd formulerats olika beroende på vem som är utförare. Göteborgs Stad anser även att det finns behov av förtydligande av vad som avses med begreppet ”andra uppgifter” enligt socialtjänstlagen. För att den föreslagna bestämmelsen ska få avsedd effekt behöver tillämpningsområdet vara tydligt. Risker är annars att det uppstår osäkerhet vad gäller hur bestämmelsen får användas och även att den tolkas olika.

Göteborgs Stad noterar att uppgifter som nämnden behöver för att erbjuda en fast omsorgskontakt regleras särskilt i den föreslagna bestämmelsen. I promemorian uttalas bland annat följande. Om förslaget om insatser utan behovsprövning, däribland hemtjänst, genomförs kommer en enskild att kunna efterfråga en insats direkt hos hemtjänstutföraren. För att socialnämnden då ska kunna erbjuda en fast omsorgskontakt till dem som tar del av hemtjänstinsatser behöver nämnden få veta vem som har hemtjänst utan behovsprövning. För den som tilldelas en fast omsorgskontakt behöver socialnämnden också uppgifter om insatsernas omfattning för att kunna uppfylla syftet med den fast omsorgskontakten. För detta krävs att socialnämnden har kännedom om vilka insatser som den enskilde tar emot, vilket förutsätter att information kan överföras från hemtjänstutförare till socialnämnden.

I förarbetena till bestämmelsen i 4 kap. 2 b § socialtjänstlagen (2001:453) (prop. 2021/22:116, s. 15) framhålls att en fast omsorgskontakt ska vara en del i verkställandet av hemtjänstinsatser och inte erbjudas inom ramen för biståndshandläggningen. Hemtjänstutföraren ska utse en fast omsorgskontakt när omsorgstagaren tackat ja till erbjudan. Socialnämnden har som huvudman för socialtjänsten en skyldighet att säkerställa att den som får hemtjänst i privat regi erbjuds en fast omsorgskontakt. Av den föreslagna bestämmelsen framgår att de uppgifter som ska lämnas ut är sådana uppgifter som socialnämnden behöver för kvalitetssäkring, administration, uppföljning och utvärdering. Enligt Göteborgs Stad mening borde information om att utse en fast omsorgskontakt kunna rymmas inom de uppräknade syftena. Göteborgs Stad ser behov av förtydligande avseende detta.

I promemorian konstateras att det i dagsläget råder rättslig osäkerhet i frågan om huruvida en utförare kan lämna uppgifter till den socialnämnd som ansvarar för verksamheten, framför allt vad gäller privata utförare. Vidare konstateras att det mot bakgrund av denna osäkerhet finns ett behov av ökad tydlighet för att säkerställa att socialnämnden kan följa upp utförda insatser och fullgöra sina åligganden som huvudman. Den föreslagna bestämmelsen gäller verksamhet som bedrivs enligt socialtjänstlagen. En kommuns möjlighet att fullgöra sina åligganden som huvudman kommer således att se olika ut i verksamhet enligt socialtjänstlagen och verksamhet som bedrivs enligt lagen (1993:387) om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS, vilket Göteborgs Stad menar inte är en tillfredställande ordning. De skäl som lyfts fram i promemorian gör sig även gällande i verksamhet som bedrivs enligt LSS och Göteborgs Stad anser därför att motsvarande tydliggörande bör ske gällande den verksamheten.

4.2 Behandlingen är förenlig med EU:s dataskyddsförordning

Promemorian bedömer att det är förenligt med EU:s dataskyddsförordning att införa en bestämmelse som innebär att personuppgifter lämnas från utförare av insatser inom socialtjänsten till ansvarig socialnämnd. Det behöver inte införas någon ny reglering av personuppgiftsbehandlingen.

Göteborgs Stad noterar att den bedömning som görs i utredningen inte specifikt berör frågan om ”andra uppgifter” enligt socialtjänstlagen, vilket skapar otydlighet. Även ur det här perspektivet framstår ett förtydligande av vad som avses med begreppet som viktigt.

4.3 Överklagbarhet

Promemorian bedömer att det inte bör införas en särskild överklagandebestämmelse för beslut att inte lämna ut en uppgift.

Den föreslagna bestämmelsen är en sekretess- och tystnadspliktsbrytande uppgiftsskyldighet. Den sedvanliga konstruktionen är att det är den myndighet, eller privata utförare, där uppgifter om en enskild förvaras som har att ta ställning till vilka uppgifter som kan eller ska lämnas ut. När det gäller det aktuella förslaget så ska ansvarig nämnd bedöma vilka uppgifter nämnden behöver ta del av och nämnden har i detta ett ansvar att inte begära uppgifter som inte är nödvändiga för det avsedda ändamålet. När nämnden gjort en begäran ankommer det på utföraren att ta ställning till om de efterfrågade uppgifterna omfattas av utförarens uppgiftsskyldighet.

Göteborgs Stad vill betona den problematik som finns med oseriösa privata utförare som kan förväntas ha ett intresse av att undanhålla nämnden information. Det är angeläget att lagstiftningen är utformad så att ansvariga myndigheter kan bedriva en ändamålsenlig kontrollverksamhet. En verkningsfull åtgärd skulle i vissa fall kunna vara en möjlighet till domstolsprövning när en privat utförare inte lämnar ut uppgifter som socialnämnden bedömt som nödvändiga för att till exempel säkerställa korrekta beslutsunderlag. Göteborgs Stad anser mot bakgrund av det nu sagda att det är av vikt att lagstiftaren följer utvecklingen för att vid behov på nytt överväga behovet av en överklagandemöjlighet.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorian föreslår att lagen ska träda i kraft samtidigt som eventuella andra ändringar av socialtjänstlagen träder i kraft.

Göteborgs Stad anser att förslagen i promemorian är angelägna och ser gärna att bestämmelsen träder i kraft så snart som möjligt.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen antecknade Jörgen Fogelklou (SD) som yttrande en skrivelse från den 31 oktober 2022 (bilaga A).

Göteborg den 2 november 2022
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yttrande angående – Remiss från Socialdepartementet – Promemorian Uppgiftsskyldighet för utförare inom socialtjänsten

Sverigedemokraterna välkomnar promemorian och instämmer i stadsledningskontorets bedömning.

Det är på inget sätt något nytt att lagstiftningen kräver uppföljning av insatserna. Det finns sedan lång tid tillbaka inskrivet i SoL även om det nu sker med större tydlighet. Socialdepartementet har funnit att uppföljningsbegreppet tolkas på lite olika sätt. Dels finns kravet på att beslut om Sol eller LVU placering skall omprövas minst var 6:e månad, detta sker utanför delegation och föreläggs således nämndens individutskott. Det finns dock inget krav på direktkontakt med den enskilde. Den vanligaste formen är att vårdgivaren (familjehemmet, HVB-hem eller SiS-institutionen) blir kontaktad med frågan ”hur går det”. Man bör ha i minnet att det i dessa fall handlar om barn och unga som är placerade över hela vårt land vilket i det närmaste omöjliggör personliga och individuella samtal med den berörde ungdomen eller barnet. Med detta något bristfälliga inhämtande av information kan man naturligtvis hävda att lagstiftningen efterlevs, men vad man missar är hur den enskilde verkligen mår och upplever sin livssituation.

När IVO väl kommer in i bilden är det oftast för att man på något sätt fått in information om missförhållande eller att någon tragedi redan har inträffat. IVO:s utredningar är oftast av hög kvalitet, men ibland saknas helhetsbilden av hur vårdsituationen ser ut på alla dessa olika institutioner som kommunerna använder sig av. Flertalet kommuner i Sverige använder sig idag av uppföljningssystem som inte bara följer den enskilde individens utveckling utan även kvaliteten på de vårdinrättningar som är aktuella. Kommunerna samlar helt enkelt in uppgifter runt den brukarupplevda nyttan av den insats man är föremål för. Det sammanställs därefter och via ett rankingsystem kan man få en mycket god uppfattning om vad som är bra eller dåligt ur ett behandlingsperspektiv. Frågan som ofta dyker upp är: Kan man verkligen få denna information av en person som kanske är omhändertagen mot sin vilja?

Givetvis måste frågorna ställas respektfullt och av den enskilde upplevas som betydelsefulla, något man verkligen efterfrågar, men detta är en metod som uteslutande används i övriga delar av Europa inklusive våra närmaste grannländer.